

Leder

Henrik Lisberg,
Ansvarshavende redaktør

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske
Landbrugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Naturerhverv.dk

Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Se www.europa.eu/agriculture/landbrug-og-landdistrikter for mere information om den europæiske landbrugs- og udviklingspolitik (LEAFRD)

årsmøde og valgt en afløser for den mangeårige formand, Ib Jensen. I den kommende uge er det økologerne, der sætter hinanden stævne, og om tre uger mødes deltidslandmændene. I mellemtiden er afholdt kongres for svineproducenterne, og efter nytår holdes årsmøder hos tolv mænd, planteavlere og kvægbrugere.

De forskellige grupper har i sagens natur ikke altid samme interesse. Ib Jensen fortæller i ugens avis om et par sejre, blandt andet opretholdelse af den såkaldte bondegårdsregel, der ikke nødvendigvis er

” Kunstneren er at bevare denne mangfoldighed sammen med en følelse af grundlæggende fællesskab og en organisation, der kan beslutte og handle

en fordel for de større brug. Økologernes formand, Uffe Bie, er naturligt nok bekymret for en mere fri

”
til citat

Der er ikke et rimeligt forhold mellem risikoen, man løber i en bankbestyrelse, og den aflønning man kan få.

Juraprofessor Caspar Rose, CBS, i København om rekrutteringen af bestyrelsesmedlemmer til banker.

Man bliver ikke rig af bare at blive stor

DEBAT

Michael Friis Pedersen, cand. oec. ag. agro, Videncentret for Landbrug, Økonomi & Virksomhedsledelse

Stordriftsfordelene i landbruget bliver ofte overvurderet, fordi man ignorerer de finansielle forhold der kendetegner ejerstrukturen i landbruget.

Undersøgelserne af stordriftsfordele bygger på en antagelse om, at kapitalomkostningerne er uafhængige af kapitalstrukturen. Det er i mange tilfælde en rimelig, virksomhedsøkonomisk antagelse.

Aktieselskaber kan i princippet udvide både egenkapital og gæld ved investeringer og på den måde investere kraftigt, uden at det påvirker gældsprocenten og dermed heller ikke kapitalomkostningerne. Desværre gælder dette

ikke for landbruget.

Danske landbrug skiller sig ud fra andre erhverv, fordi de oftest er personligt ejet. Det betyder, at egenkapitalen er givet i investeringssituationen. Det betyder også, at en investering, der ændrer bedriftens størrelse, stort set altid ændrer kapitalstrukturen og dermed gældsprocenten.

I praksis indebærer det, at en landmand, der investerer i at udvide bedriften, vil få en højere gæld, stigende gældsprocent og højere finansieringsomkostninger. Dette er en stordriftsulempe for personligt ejet bedrifter. Aktieselskaber med en bred ejerkreds har i princippet ikke denne ulempe.

Derfor risikerer landmænd at se stordriftsfordele, som ikke er der, når man medregner finansieringsomkostningerne. Stordriftsfordele af produktionsøkonomisk ka-

rakter skal mere end opveje ulemperne ved øget gældsprocent, før der er tale om en størrelsesøkonomisk fordel for en personligt ejet bedrift.

Hvis man indregner de individuelle finansielle forhold, vil det stå klart, at mange bedrifter ikke er i en finansiell position, hvor det kan svare sig at udvide. Den finansielle krise har bl.a. været med til at forværre den situation.

Der er uudnyttede stordriftsfordele i dansk landbrug, men de er ikke så store, som mange analyser tilsiger, og de kan ikke alle hentes inden for rammerne af det personlige ejerskab. De eksisterende analyser af størrelsesøkonomien i dansk landbrug har tendens til at antage, at kapitalomkostningerne er konstante. Dette fører i realiteten til fejlagtige antagelser om, at man automatisk bliver rigere af at investere. Hvis

man er rig, er det formentlig godt at være stor, men det betyder ikke nødvendigvis, at man bliver rig af at blive stor, hvis man ikke har penge i forvejen.

Mangfoldigheden blandt danske landmænd er stor. Det er gælden også. Og netop udgangspunktet med en høj gæld eller en øget gældsprocent ved investeringer gør, at der stilles ekstra store krav til forrentning af investeringen, før der kan høstes eventuelle stordriftsfordele.

Der er derfor intet entydigt svar på, hvilken størrelse der er optimalt for dansk landbrug. Om man skal jage stordriftsfordele eller ej afhænger bl.a. af den enkelte landmands evner og finansielle situation, og her skal man nøje vurdere konsekvenserne for kapitalstrukturen, inden man foretager investeringer.